

5. Чертовских О. О. Историко-педагогические основы системы университетского образования Великобритании // Вестник МГИМО университета. – 2013. – № 2(29). – С. 183–187.

КРЕСЯК М.В.,
ПИНЗЕНИК О.М.,
Мукачівський державний університет, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО ВІДНОШЕННЯ ДО ПРИРОДИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема духовного розвитку особистості, забезпечення її ціннісного ставлення до природи в умовах відродження України набуває особливого значення. На державному рівні це знайшло відображення в основних документах з дошкільного виховання та освіти: Концепції дошкільного виховання в Україні, Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні, Національній програмі «Діти України», Законі «Про дошкільну освіту». В них наголошується на необхідності створити дійові гуманістичні норми взаємодії дитини і природи, розробити такі виховні технології, які б враховували і психічні особливості, і комплекс індивідуальних якостей, і систему інтересів, потреб, ідеалів, творчих можливостей особистості, і тим самим забезпечили цілісний духовно-фізичний вплив на неї.

Формуванню ціннісного ставлення до природи, як певного рівня еколого-естетичної культури особистості, в першу чергу, сприяє цілеспрямоване, систематичне, особистісно зорієнтоване виховання. Його основою є синтез екології та естетики. Суть цього полягає в тому, що особистість пізнає природу, взаємозв'язки в ній через опанування естетичних еталонів, які значаться загальними законами краси: закону гармонії, закону пропорційності та ритму й закону міри (В.Корнієнко). Метою еколого-естетичного виховання є формування «творчого типу екологічної свідомості» (С.Деребо, В. Ясвін), який відрізняється насамперед здатністю розуміти красу природи та виражати своє ставлення до неї в художньо-творчій діяльності.

Формування ставлень особистості до світу, розвиток у дошкільників почуттів, потреб, інтересів вивчали О.Леонт'єв, В.М'ясищев, С.Рубінштейн, П.Якобсон. Ефективні засоби розвитку естетичних почуттів та уявлень дітей розроблені у наукових дослідженнях Н.Ветлугіної, О.Дзержинської, Н.Кириченко, Т.Комарової, Л.Компанцевої, В.Пабат, Н.Сакуліної, О.Фльоріної, естетичного сприйняття дошкільників – О.Запорожця, В.Космінської, Н.Зубаревої. Зв'язок екологічного та естетичного виховання простежується у роботах С.Жупаніна, Е.Залкінд, І.Зверева, Л. Печко, В.Сенкевича, В.Сич, Г.Тарасенко

Суттєвою передумовою формування природоохоронних мотивів (екологічних, гуманістичних, естетичних та ін.) сприяли дані про особливу регулюючу роль знань та уявлень в моральному розвитку дітей дошкільного віку (Л.Артемова, С.Виноградова, Т.Репіна). Закономірностям ознайомлення дошкільників з природою присвячені роботи Н.Веретеннікової, Н.Кот, Н.Лисенко, Г.Марочко, Є.Максименко, З.Плохій, П.Саморукової, Н.Яришевої.

Формування духовного світу всебічно, гармонійно розвинутої особистості можливе через виховання у неї ціннісного ставлення до соціального та природного середовища – духовних феноменів суспільства [1].

Для характеристики певного рівня сформованості в особистості ціннісного ставлення до природи в науковій літературі введено поняття «еколого-естетична культура», сутність якої може бути розкрита тільки в контексті загальної теорії культури, а саме духовної. Вона, включаючи в себе сукупність культурних цінностей та процес їх формування, виконує свою основну функцію шляхом збагачення індивіда необхідними знаннями про природу, суспільство, виробляє правильне уявлення про потреби соціального життя, формує у людини готовність діяти у відповідності з цими потребами (М.Каган, О.Лосєв, Т.Холостова, С.Рубінштейн).

Еколого-естетична культура складається з чуттєвих та інтелектуальних здібностей людини і містить у собі інформаційний (еколого-естетичні знання), почуттєво-емоційний (емоційно-ціннісне ставлення до природи) та діяльнісний (художньо-творча діяльність) компоненти, які сприяють успішному здійсненню еколого-естетичної діяльності: сприйняття, спілкування, захист та творення естетичного в природі [2].

Теоретичний фундамент аналізу поняття «ціннісне ставлення» складають, з одного боку, теорія цінностей, яка розроблена у філософській літературі Л.Архангельским, В.Василенко, Л.Столовичем, В.Тугаріновим, а з іншого – загальна теорія відношень (Б.Ананьєв, О.Бодалєв, О.Лазурський, В.М'ясищєв та ін.).

Поняття цінності вчені визначають як сутність тих явищ (або їх сторін, властивостей) природи і суспільства, корисних і потрібних людям (В. Василенко, М. Каган), як інтереси з деяким духовним змістом, об'єктом яких є прагнення людини до зразків Прекрасного, Істинного, Доброго, Благородного (О. Здравомислов) [3].

Таким чином, естетичне відношення до природи – складова частина сукупності відношень особистості до навколишнього світу. Ціннісне ставлення до природи розглядається як цілісне ставлення людини до дійсності під впливом її краси, емоційної привабливості, що виражається в пізнавальному та емоційному ставленні особистості до предметів та явищ природи, умінні дати їм оцінку, активному прагненні до здійснення художньо-творчої діяльності.

Список використаних джерел

1. Бутенко В. Г. Вплив естетичного фактору на формування духовних цінностей особистості / В. Г. Бутенко // Гуманітарна освіта: Серія Психологія і педагогіка. – Вип. 1. – К., 2000. – С.113 – 124.
2. Роганова М.В. Формування у дітей старшого дошкільного віку ціннісного ставлення до природи засобами мистецтв /М.В. Роганова/: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.08. Київ, 2001. 24 с.
3. Шевченко Г.П. Формування духовної культури учнівської молоді засобами мистецтва: методологія, теорія, практика / Г.П. Шевченко // Формування

духовної культури учнівської молоді засобами мистецтва: методологія, теорія, практика: наук. зб.. – Вип. 2. – Луганськ, 2000. – С. 5-8.

КРОХМАЛЬНА Г.І.
Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

ПЕДАГОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ШКОЛИ

У сучасному світі освіта адаптується до основних процесів суспільства: формування державності, інтеграції у світовий соціокультурний та освітній простір. Надання можливостей вести сучасну педагогічну комунікацію, зростання вимог, умов і мотивації до обміну інформацією у віртуалізованому «цифровому суспільстві» стали серйозними викликами і перспективами щодо компетенцій фахової підготовки педагога у XXI столітті. У такому насиченому динамічними соціальними подіями інформаційному суспільстві проблема комунікації виходить у ряд найважливіших викликів. Особливо це стосується освітньої сфери, яка має забезпечити підготовку людини до життя у мінливому, агресивно налаштованому, «цифровому» світі. Мовна вправність, яку означають терміном комунікативна компетенція – важлива умова кваліфікації педагога. Вчитель не повинен володіти комунікативними вміннями на рівні письменника, але й нехтувати важливістю вміння висловлювати думку, адекватно реагувати на реакцію співрозмовника чи групи слухачів – не можна.

Невід'ємною складовою професії педагога є інтенсивна комунікація, яка здійснюється по горизонталі – комунікація з колегами, працівниками педагогічних установ і по вертикалі – спілкування з керівниками й учнями, у навчальному закладі і за його межами у письмовій і в усній формах, контактним способом і опосередковано (документація і комп'ютерна комунікація) і слугує головним засобом розв'язання багатопланових і педагогічних завдань. [1. с, 203] Сьогодні поряд із традиційними засобами комунікації набувають актуальності сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Дослідження про впровадження інтернет-технологій у педагогічну практику активно проводяться вже давно (Б. Гершунський, В. Глушкова, А. Єршова, Ю. Машбиця, С. Пейперт, К. Колін, Є. Полат М. Бухаркіна, А. Хуторський, Н. Морзе, В. Биков, А. Гуржій, В. Гапон, М. Плескач та ін.). У вітчизняній науці лише нещодавно почали з'являтися публікації, присвячені використанню Інтернету в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. З'являються публікації, в яких розглядають проблеми розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів (О. Буйницька, К. Врадій, С. Буртовий, Н. Василенко, Н. Морзе, О. Лущинська). Тому ця проблема ще на стадії дослідження.

Поява Інтернету, як освітнього феномену, не змінюючи значною мірою предмету і завдань дидактики, її основних принципів викликає нові суспільні, професійні та культурні вимоги до змісту навчання; впливає на процес навчання; дозволяє якісно змінити і вдосконалити, а іноді і створити нові методи навчання; розвиває нові організаційні форми навчання, такі, наприклад, як дистанційне;

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>